

KÅLLERSTADS ÖDEKYRKOGRÅRD

Kring kyrkbyn Kållerstad finns flera torplämningar och odlingsspår i form av röjningsrösen. Äldst av de synliga lämningarna är rester efter ett större gravfält från yngre järnåldern (550–1050 e.Kr.) som ligger i ett skogsparti knappt 200 meter sydost om kyrkan.

I Kållerstad finns två kyrkplatser. I den norra delen av byn står dagens kyrka från 1858. Ungefär 600 meter söder om denna och på krönet av en åsrygg låg den tidigare kyrkan. Kvar finns bara den gamla ödekyrkogården. Den äldsta kända kyrkan här var en tidigmedeltida stavkyrka i korsform. Kyrkan var en så kallad offerkyrka och fick därför i särskilt hög grad ta emot gåvor. En del inventarier sparades när den gamla stavkyrkan revs. Det var ett triumfkrucifix från 1200-talet, en senmedeltida kyrkklocka och predikstolen från 1640-talet. I skolhuset i Kållerstad från 1864 finns också återanvänt virke med väggmålningar från den rivna medeltidskyrkan.

Omkring 1760 uppfördes en ny korsformad träkyrka på stavkyrkans plats. Denna revs knappt hundra år senare i samband med att den nya kyrkan skulle uppföras i ett helt nytt läge i byn.

På ödekyrkogården står i dag ett trettiotal minnesvårdar av sten och drygt tjugo smidda gravkors. Grunden till 1700-talskyrkan är inte lika lätt att upptäcka, men ett rest kors markerar platsen för altarbordet. Kyrkogården har i dag lite av ängskaraktär, vilket de flesta kyrkogårdar hade i äldre tid.

Enligt traditionen invigdes stavkyrkan av Sankt Sigfrid och rakt öster om ödekyrkogården finns en stensatt offerkälla som bär helgonets namn. Sankt Sigfrid var en engelsk biskop som missionerade i Sverige och Norge på 1000-talet. Han brukar kallas Smålands och Västergötlands apostel. Vid offerkällan står en minnessten från 1800-talet med texten: ”Den Hel. Sigfrids källa. Här döptes bygdens första kristna”.

Kållerstads ödekyrkogård ligger på en höjd ca 500 meter söder om den befintliga kyrkan. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 54

HITTA HIT

Tag Rv 27/Lv 153 västerut. Vid rondellen före Bredaryd: Fortsätt Lv 153 till Reftele. Sväng söderut i rondellen i Reftele och följ Kållerstadsvägen drygt 9 km. Tag söderut i trevägskorsningen strax söder om Kållerstads kyrka och följ vägen ca 150 m.

Koordinater:
N 6328849/ E 415051
(SWEREF 99 TM) // N 57°
5' 42, 49", E 13° 35' 52,74"
(WGS84)

På Kållerstads ödekyrkogård finns gravvårdar både av sten och smitt järn. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 ▪ www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgrändar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

